

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Συντομογραφίες	10
Πρόλογος	13

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ό Έλληνισμός στην Όθωμανική αυτοκρατορία (1453-1821)	17
---	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΤΟ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟ ΦΡΟΝΗΜΑ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΟΙ ΦΑΝΕΡΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΟΥΛΕΙΑ

1. Έλληνορθοδοξία καί Έλευθερία	33
α. Όρθοδοξία καί Έλευθερία	34
β. Έλληνισμός καί Έλευθερία	46
2. Τό φιλελεύθερο φρόνημα του έλληνορθόδοξου κλήρου	56
3. Φιλελεύθερα σκιρτήματα του Γένους στή διάρκεια της δουλείας	64
4. Ό ρεαλιστική πολιτική του Έθναρχικού Κέντρου	83
α. Ένσωμάτωση ή άνταρσία;	84
β. Έξωτερική «άποδοχή» της όθωμανικής κυριαρχίας ...	87
γ. Έπιφυλακτική στάση καί ή κανονική της θεμελίωση	90

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΑΜΕΣΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΚΟΡΥΦΑΙΩΝ ΚΛΗΡΙΚΩΝ
ΣΕ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ

1. Ὁ μητροπολίτης Ρόδου Εὐθύμιος (1523-1527)
καὶ ἡ συμμετοχὴ του στὴν τοπικὴ ἐξέγερση 99
2. Ὁ μητροπολίτης Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανός Α΄
(1561-1672) καὶ ἡ ἀνάμειξή του στὴν ἐπαναστατικὴ
ἀπόπειρα τῆς ΒΔ Πελοποννήσου (1571) 107
3. Ὁ μητροπολίτης Μονεμβασίας Μακάριος
(1569-1572) καὶ ἡ συμβολὴ του στὴν ἐπανάσταση
τῆς ΝΔ Πελοποννήσου (1572) 114
4. Οἱ ἐπαναστατικὲς κινήσεις τοῦ μητροπολίτη Τυρνόβου
καὶ πάσης Βουλγαρίας Διονυσίου (1597-1598) 121
5. Τὰ ἐπαναστατικὰ κινήματα τοῦ μητροπολίτη Λαρίσης
Διονυσίου Β΄ (1541-1611), [Θεσσαλίας (1600)
καὶ Ἡπείρου (1611)] 125
6. Ἡ συμμετοχὴ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Φαναρίου καὶ
Νεοχωρίου Σεραφεῖμ (1587-1601) στὴν ἐπανάσταση
τῶν ὀρεινῶν Ἀγραφιωτῶν 136
7. Οἱ ἐπαναστατικὲς ἐνέργειες τοῦ ἀρχιεπισκόπου
Ἀχρίδος Ἀθανασίου 140
8. Ἡ ἐπαναστατικὴ δραστηριότητα τοῦ ἐπισκόπου
Μάνης Νεοφύτου γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση
τῆς Πελοποννήσου (1612-1615) 146
9. Οἱ ἐπαναστατικὲς κινήσεις τοῦ ἐπισκόπου Σαλώνων
Φιλοθέου (1698-1699) 152
10. Οἱ ἐπαναστατικὲς ἐνέργειες τοῦ μητροπολίτη
Λακεδαίμονος Ἀνανία (1750-1767) 156
11. Ἡ ἐπαναστατικὴ δραστηριότητα τοῦ Παλαιῶν
Πατρῶν Παρθενίου Ε΄ (1750-1756 καὶ 1759-1770) 162
12. Οἱ ἐπαναστατικὲς κινήσεις τοῦ ἐπισκόπου
Μεθώνης Ἀνθίμου (1745-1770) 167

13. Ἡ ἐπαναστατική δράση τοῦ Ἱερομονάχου Σαμουήλ
(1733-1803) στό Κούγκι 171
14. Ἡ ἐπανάσταση τοῦ παπα-Εὐθυμίου Βλαχάβα (1808) ... 181

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΕΜΜΕΣΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΚΛΗΡΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΩΝ ΚΙΝΗΜΑΤΩΝ

1. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀχρίδος Ἰωακείμ καί ἡ συμμετοχή του
στός συνωμοτικές - ἐπαναστατικές κινήσεις
στή Βόρειο Ἥπειρο (1572-1576) 197
2. Ἐπαναστατικές ἐνέργειες τοῦ μητροπολίτη
Λακεδαιμονίας Χρῦσανθου (1601-1604) 200
3. Οἱ ἐπαναστατικές ἐκκλήσεις τοῦ ἀρχιεπισκόπου
Κύπρου Χριστοδούλου Α΄ (1606-1638) 205
4. Ἡ ἐθνικοεπαναστατική πρωτοβουλία τοῦ μητροπολίτου
Ναυπάκτου καί Ἄρτης Γαβριήλ Β΄ (1601-1633) 209
5. Ἡ συμμετοχή τοῦ λόγιου μητροπολίτη Φιλαδελφείας
καί Ἐνετίας Γερασίμου (1605/7-1685)
στήν πολιορκία τοῦ Χάνδακα τῆς Κρήτης 212
6. Ὁ μητροπολίτης Κεφαλληνίας, Ζακύνθου καί Ἰθάκης
Τιμόθεος Β΄ (1684-1718) ὡς ἐπικεφαλῆς μονάδας
Ἑπτανησίων μαχητῶν 218
7. Ἡ ἀπελευθερωτική δράση τοῦ Θεόκλητου Πολυεΐδη:
Οἱ χρησιμοὶ τοῦ «Ἄγαθαγγέλου» 220
8. Ὁ μητροπολίτης Κορίνθου Μακάριος (1765-1776)
καί ἡ ἐπανάσταση τῆς Πελοποννήσου τό 1770 230
9. Ὁ μητροπολίτης Σερβίων καί Κοζάνης Θεόφιλος
(1785-1811) καί τό ἐπαναστατικό κίνημα τοῦ 1790 237
10. Οἱ ἐπαναστατικές ἐνέργειες τοῦ ἀπό Ναυπάκτου
καί Ἄρτης (1794-1805) μητροπολίτη
Οὐγγροβλαχίας (1810-1819) Ἰγνατίου (1765-1828) 241

11. Ἡ ἐπαναστατικὴ δράση τοῦ μητροπολίτη Λευκάδος καὶ Ἀγίας Μαύρας Παρθένιου Β΄ (Κονιδάρη) (1799-1817)	247
12. Ὁ τοποτηρητὴς τοῦ μητροπολιτικοῦ θρόνου τῆς Κεφαλληνίας μητροπολίτης Ἀγαθάγγελος (1818-1821) καὶ ἡ ἐθνεγερτικὴ στάση του	250
13. Ἡ ἐπαναστατικὴ δράση τοῦ παπα-Ἀλέξη τῆς Ὀλυμπίας (1741-1821)	253

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

Η ΠΟΙΜΑΙΝΟΥΣΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕ ΔΙΑΡΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

1. Οἱ κληρικοὶ πρωτοστάτες στὸν ἀπελευθερωτικὸ ἀγώνα	261
2. Νεομάρτυρες - Ἐθνομάρτυρες	267
α. Νεομάρτυρες	267
β. Ἐθνομάρτυρες	273
γ. Κοινὰ σημεῖα καὶ διαφορὲς μεταξύ Νεομαρτύρων καὶ Ἐθνομαρτύρων	275
3. Ἱερομάρτυρες	279
4. Νεομάρτυρες Μοναχοί. Τὰ μοναστήρια ὡς ἀντιστασιακὰ - ἐπαναστατικὰ κέντρα	288
5. Ἡ στάση τοῦ Ἐθναρχικοῦ Κέντρου ἀπέναντι στοὺς Νεομάρτυρες καὶ Ἐθνομάρτυρες	299
6. Αἷτια τῆς «ἀποτυχίας» τῶν ἐπαναστατικῶν κινήματων μέχρι τὸ 1821	304
 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	 311

Περιεχόμενα 9

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Πηγές	315
2. Βοηθήματα	234

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Ιστορικός πίνακας ονομάτων κληρικῶν μέ συμμετοχή σέ ἐπαναστατικά κινήματα τῆς Τουρκοκρατίας	372
--	-----

SUMMARY	382
---------------	-----

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΟΝΟΜΑΤΩΝ	385
--------------------------	-----

